

V. BARNE-JARDUNALDIAK DIRELA ETA

Donostia, 1987-II-27

Fr. Luis Villasante

Euskaltzain jaunak:

“Barne-Jardunaldiak” deitzen ditugu bi urtetik bi urtera etxe-barneko zenbait egitura, antolaketa etab. gaurkotzeko, egiten ditugun bilkurak. Ez dira akademiagaiak, bestelakoak baizik, beroietan harrotu behar direnak. Etxe-barneko antolaketan behar diren egokitzapenak egitea dute, bada, helburu.

Zergatik bi, urtetik bi urtera? Urtebikoa delako gure legeek karguak berritze-ko jartzen duten epea.

Zergatik deitzen ditugu V. ak? Hauen aurretik lau egin izan ditugulako, jakina.

Lehenbizikoak Foruan (Bizkaia) 1979ko Abuztuan egin ziren. Ikus **Euskera** 1979-2,825. Bigarrenak Loiolan (Gipuzkoa), 1981eko Urtarrilean. Ikus **E** 1981-2, 729. Hirugarrenak Angosto-n (Araba) 1983ko Apirilean. Ikus **E** 1983-2, 521. Eta, azkenik, laugarrenak Lekarotz-en (Nafarroa), 1985eko Martxoan. Ikus **E** 1985-2, 659.

Eta Barne-Jardunaldiok egiten hasi baino lehen ere, bi urtetik bi urtera, kargu-berritze bakoitzaren ondoren, txosten berezi bat aurkezten nuen batzarrean Euskaltzaindiak esku artean zeuzkan asmo eta ekintza guztiak hana-banaka aipatuz, horien egoera aztertuz eta beroiek bideratzeko zer egin ote zitekeen gogoratuz. Txosten horiek **Euskera**-n daude: “Epe berri baten aitzinean” **E** 1973, 230-236; “Gure egoera eta lanen kontu errendatzea” **E** 1975, 461-469; “Urtebikoaren plangintza” **E** 1977, 222-237.

Gero, berriz, politika-egoera aldatu zenean, Euskaltzaindiari ere erantzukizun larriagoak gainera zetozkiola ikusirik, pentsatu zen euskaltzainburiaren txosten hori ez zela aski, eta hasi ginen bi urtez behingo Barne-Jardunaldiok egiten.

Esan dudan bezala, gaur arte honelako lau egin izan dira. Gure idazkari-orde Lizundiari entzuten nion lehengo egunean lau hauetarik lehenbizikoak, Foruan egin zirenak, izan zirela bere ustez onenak, ondoen irten zirenak eta beren helburua iritsi zutenak, besteak ere probetxuzkoak izan direla ukatu gabe. Izan ere, Barne-Jardunaldiok atarramendu ona izan dezaten, zer behar da? Hauxe, zalantza gabe: aurretik ongi prestatuak izatea, xede bat edo helburu bat ongi mugatua eta jakina izan dezatela eta gai horri harrotzen edo argitzen, guztiok,

batez ere idatziz ekarritako txostenez, ahalegin gaitzela. Hori egin beharrean, gogoia mila gauzatar barreiatzen bada, deialdian izendaturik ez dauden proposamenak tratatzen, edo inprobisatzen hasten bagara, ez dugu gauza onik egingo.

Zuzendaritzak beregain hartu du V. Barne-Jardunaldi hauek prestatzeko ardura. Horretarako Otsailaren 13an bildu zen eta oraindik berriz ere biltzeko asmoa du.

* * *

Non eta noiz egingo dira V. Barne-Jardunaldiok? Iparraldeak du orain txanda. Lapurdiko Angelu begiz joa dugu horretarako. Hala dago jarria jadanik urteko batzar-egutegian. Egutegi hartan datoz egunak ere: Martxoaren 27, 28 eta 29. Beraz, ostirale, larunbat eta igandez. Baina hiru egun hauetan, Barne-Jardunaldiez gainera, bada beste zenbait gauza ere.

Azkenekotik hasiko naiz. Martxoak 29, igandez. Egun horretan *Eskualduna* astekariaren mendeburua ospatuko da Baionan. San Andresko elizan meza eta gero euskal erakustokian bilkura idekia: Pierre Charriton, Martin Ugalde eta Jose Mari Iriondo, L. A. Aranbarri "Amatiño" mintzatuko dira laburzki. Gero Erakustokia ikusi eta, azkenik, apairua.

Larunbat arratsaldean, berriz, Euskaltzaindiaren hileroko batzarrea Angelun egingo da. Bertan, besteak beste, Aita Intza zenaren hutsartea betetzeko, hau da, euskaltzain berria izendatzeko, bozketa egingen da. Dakizuen bezala, joan den urteko Abenduan izendapena ezin egin izan zen, hautagaietarik nehork ere ez zuelako behar zen kopurua.

Hortaz, Barne-Jardunaldietarako ostirale osoa eta larunbat goiza gelditzen zaizkigu. Egun t'erdi, beraz.

Zeintzuk gai ditugu V. Barne-Jardunaldiotan aztertzeko edo/eta erabakitze-ko? Lau, guztira. Han tratatuko diren ordenan aipatuko ditut.

1. **Batzordeak berriztatzea.** Gaur egun Akademiak batzordeen bidez burutzen du bere lanaren parte handi bat. Bi urtez behin horien egoera ikusi eta zaindu beharra izaten da. Begien bistan da batzorde batzuk osasun onean daudela eta bizkor eta gogotik ari direla lanean; beste batzuk, berriz, erdi lozorroan edo. Azken orduko inprobisaketetan ez ibiltzeko, Zuzendaritzak proposamen konkretuak eramateko asmoa du. Ikus zer dioten hortaz Barne-Erregelek 27. artikuluan: "Euskaltzainburuak, Zuzendaritzako lagunekin kontatuz, batzordea osatuko dutenen izenak hautatzen ditu, eta batzarre arruntean nahiz barrengo bilkura berezian proposamendua egiten du, beste euskaltzain osoek ere beren proposamenduak egiteko aukera dutelarik. Proposamenduok beti izkribuz egin behar dira eta beti arrazoiak emanaz, hau da, pertsona jakin bat batzorderako zergatik hautatu den esanez". Nolanahi den, euskaltzain denei eskatzen diet batzorde berriztatze lan honetan gogotsu parte har dezaten.

Batzorde bakoitzari eskatuko zaio, gainera, ekar dezala Angelura azken urtean egindako lanen berri, albiste edo txostena. Albiste hori Euskaltzaindiaren Oroit-Idazkirako baliagarri izango da. Batzorde berrituei ere epe bat jarriko zaie egin gogo dituzten lanen programa aurkezteko.

Batzorde-berriztatze honetan irizpide hau izango dugu gidari: euskaltzain bat ez dadila batzordeburu izan batzorde batean baino gehiagotan. Beharrezko gertatuko balitz eta hartakoak baleude, urgazleak ere izendatu ahalko dira batzordeburu.

Batzorde-berriztatzea ongi egitea garrantzi handikotzat jotzen dugu. Berriz ere diot: Denei eskatzen zaie, arren, lan honetan parte bizia hartzeko. Ekonomi batzordearekin batean ekonomi arazoak ere ukituko dira.

Esan beharrik ez dago batzorde suntsikorren bat beharbada kendu egingo dela eta iraunkorren bat agian birmoldatu.

2. **Iker eta Jagon sailburuen hautatzea.** Zuzendaritzako kargudunak berri-zearen ondorio da hau ere, eta Angelun, batzordeak berriztatu ondoren egingo dugu. Ez dut uste denbora asko kenduko digunik.

3. **Urgazle eta ohorezko berriak egin behar ote diren ikusi.** Egin behar direla erabakiko balitz ere, han Angelun ez dira egingo izendapenok. Arautegiak hara zer dioen (37.art.): “Bi urtez behin ikusiko du Euskaltzaindiak ea euskaltzain urgazle berririk izendatu behar ote den”. Ohorezkoei buruz, aldiz, 39. artikuluan mintzo da. Kontuan har, badirela lau urte ez dugula izendapenik egin. Beharbada irizpide bezala har daiteke batzordekide direnak urgazle izendatzea. Baina berriz ere diot: izendapenok egin behar direla erabakiko balitz ere, han ez dira egingo, denbora faltaz eta Arautegiak eskatzen dituen baldintzak betetzeko biderik ez dugulako izango; beraz, izendapenok egitea geroko utziko da.

4. **Osoko Batzarre, Zuzendaritza eta batzordeen arteko zereginen banaketa eta mugaketa.** Beste hitzez esanik, zeintzuk zeregin eta ibilpide-arau dagozkie aipatu ditudan izaki horietako bakoitzari? (1).

Gai honi buruz beharbada Barne-Erregeletako 4. eta 5. kapituluak aztertu edo/eta aldatu beharko liriateke, zeren eta zereginen banaketa eta mugaketa ez baitaude argi.

Gerta daitezke, eta gertatzen dira, inoiz, istiluak eta tirabirak. Batek uste lezake, alegia, Batzarreari dagokion zerbait egin duela Zuzendaritzak edo Euskaltzainburuok edo Batzorde batek edo Ordezkaritza batek. Euskaltzaindiak hartu duen garapen edo hazkundearekin gero eta gehiago beharko da, ene ustez, alde batetik, batasuna atxiki, eta, bestetik, zereginen banaketa egin, batasun hori ariskutan ipini gabe.

Azken urte hauetako esperientziak gauza bat erakutsi du argi, ene ustez. Hilean behin bakarrik osoki biltzen den instituzio batek behar du baliabideren bat izan ustegabeko eta luzatu ezin diren erabakiak hartzeko, hurrengo batzarrerara arte itxoiten egon gabe.

---

(1) Gai hau sartu dugu aurtengo Barne-Jardunaldietan azken bolaran sarritxo azaldu diren sesio edo kalapiten azpian dagoelako. Zuzendaritzak egin duen hau edo hura Batzarreari edo Batzorde bati zegokiola, Batzorde batek bere kontutik erabaki bat hartu zuela Euskaltzaindiaren baimenik gabe, etab. Ez dut kasurik aipatuko baina guztion gogoan daude, zenbait bederen. Gure lege eta Erregelek zereginen banaketa egiteko ez dituzte mugak garbi jartzen. Uste dut Euskaltzaindiaren onerako mugaketa hori beharrezkoa dela.

Arautegiak bere azken artikuluan esaten du behar diren erregelez osatu beharko dela arautegia. Hori betetzeko egin ziren Barne-Erregelak eta geroago Bibliotekaren erregela bereziak eta azkenik Argitalpen Batzordearenak. Ikus E 1984-1,271. Agian beste batzuk ere egin beharko dira zereginen banaketa eta mugak argitzeko (edo Barne-Erregeletako 4. eta 5. kapituluak zehazkiago jarri). Hori egitea erabakiko balitz, batzordeño bat beharko da izendatu testuaren aurre idazketa egiteko.

* * *

Nolanahi den, uste dut Barne-Jardunaldi hauek lorpen estimagarri eta urrats baliotsua izango direla ekarriko duten berriztapen eta argitzapenekin. Horri esker, Euskaltzaindiko arazoak behar den egokitasun, zuhurtzia, malgutasun eta zaluitasunaz eraman ahal izango dira. Halabiz.